

БІДНА ОБДАРОВАНА ДИТИНА

Раніше я часто запитувала себе, чи спроможна людина коли-небудь усім єством досягнути ту самотність і безпорадність, які вона відчувала у дитинстві. Тепер я знаю, що це можливо. Тут не йдеться про дітей, які зростали в очевидно поганих умовах, і чие дорослішання відбувалося на тлі цього факту. Йдеться про людей, чие дитинство на позір було щасливим і захищеним, проте вони все одно згодом приходять у психотерапію. Пацієнтами стають люди, які мали багато можливостей чи навіть талантів, яких хвалили за вміння й успіхи. Майже всі вони рано почали ходити на горщик, а коли їм було від півтора до п'яти років, багато хто з них уже вправно справлявся із завданням глядіти меншого братика чи сестричку.

Прийнято вважати, що такі люди — гордість батьків — повинні стати сильними і впевненими особистостями. Проте стається якраз навпаки. У цих людей чудово виходить все, за що вони беруться, ними захоплюються, їм заздять, вони завжди добиваються успіху там, де хочуть, але з цього всього пожитку мало. За цією успішністю чатує депресія, самовідчуження, відчуття порожнечі та безсенсовності власного існування. Усе це

виходить на поверхню, щойно людина не отримує нової дози відчуття власної геніальності, щойно вона перестає бути «на висоті», перестає бути суперзіркою, чи коли їй раптом доводиться розпрощатися з одним із образів себе-ідеальної. Тоді людиною може оволодіти страх чи обтяжливі почуття провини і сорому. Які ж причини такого сильного розладу у цих обдарованих людей?

Зазвичай ще на першому сеансі вони розказують своєму психотерапевтові, що мали люблячих батьків, які ставилися до них з розумінням, — щонайменше хтось один з двох — а коли у них ставалося якесь непорозуміння із зовнішнім світом, то це, на їхню думку, завжди було через те, що вони не змогли як слід донести свою думку чи правильно виразити себе. Ви ніколи не почуєте, щоб вони говорили зі співчуттям до себе, коли згадують якісь моменти з дитинства. Це дуже насторожує, бо ці пацієнти не лише мають яскраво виражену здатність до інтроспекції, але й відносно легко можуть поставити себе на місце іншої людини. А от себе і власні почуття вони недостатньо поважають, завжди бояться образити інших і живуть з потребою показувати хороші результати, що створює додатковий психологічний тиск на них. Цим людям часто притаманне зневажливе ставлення до інших, вони іронічні, а інколи навіть цинічні, люблять насміхатися з інших. Типово, що у них відсутнє емоційне розуміння себе у дитячому віці, такі люди часто не ставляться серйозно до своєї дитячої долі та зовсім не бачать істинних потреб, які стоять за їхнім намаганням бути

успішними. Первинна душевна драма закопана так глибоко, що людині легко вдається зберігати ілюзорні уявлення про начебто щасливе дитинство.

Перш ніж описувати психологічну атмосферу дитинства таких пацієнтів і їхній душевний стан, я хочу перелічити передумови, від яких відштовхувалася у своїх дослідженнях.

1. Від народження у дитини є первинна потреба, щоб на неї звертали увагу і сприймали її такою, якою вона є.
2. «Такою, якою вона є» означає її *почуття, відчуття та їхнє вираження* починаючи з періоду новонародженості.
3. В атмосфері *поваги і толерантності до її почуттів* дитина може припинити симбіоз з матір'ю, тобто пройти етап розділення і зробити крок до автономності.
4. Щоб названі вище передумови здорового розвитку особистості були можливими, батьки цієї дитини повинні були б також зростати у подібній атмосфері. Такі батьки даватимуть дитині відчуття безпеки і захищеності, що створюватиме умови для виникнення у неї довіри.
5. Батьки, у яких не було такої атмосфери в дитинстві, самі *мають незадоволені потреби*. Це означає, що вони все життя продовжують шукати те, чого не змогли дати їм у *потрібний момент*